

ÉSEK

betűvel 8 lej. Lap...
...kedősegedet
...sürgős belépés o.
...víváló szakembert,
...szeretős egyént.
...kat referentiák-
...k. Cim e lap ki-
8988

WALD

tr. Vlahuta (volt
...). 3. Telefon 147.

...szolda és tükör-
...fábláveg rakár-
...egyezési vállalat.
...tükörök újrafon-
...sa 1007

...rotválókésti
...stetel kéverve
...st. Str. Doniel 1.
...hoff Mosse No 108

ANI

ELEM

...ar Timisoara

...kés

...si azo.
...szállító

...bamb

ster
12-12

ak!

Lloyd 2939

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Ramasetter Róbert

I. Diszter 2 II. 8.

Bu. — 450
— 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pá yaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukaresiben — 5—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 150

1925 január 13 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 9. szám

5685. Tévét 17

Strein

Ha valaki még nem tudná, strein amnyit jelent: idegen. Lehet, hogy a háborus eszten-
dők előtt a strein szóval éppen úgy mint bár-
melyik más nyelvben az idegent jelölő szónak
előkelő mellékesége volt, ma azonban in-
kább brutális és arcucsapó ez a minduntalan
felbukkanó elnevezés. Egy elhárító durva gesz-
tus rejtőzködik ebben a rosszindulatu szóban,
amely ma már körülbelül annyit jelent, hogy
másodrendű ember.

Mi Románia kisebbségei és teljesjogú ál-
lampolgárai számtalanszor emeltük fel tiltakozó
szavunkat az ellen, hogy bennünket evvel
a másodrangú embereknek kijáró jelzővel illes-
senek. Hiába való volt minden tiltakozásunk.
Hivatalos és nemhivatalos körök minduntalan
strein-ként beszéltek és irtak az ország kisebbségi
lakosságáról.

A rossz példa ragadós, mert csak így tud-
juk megmagyarázni Bratianu Vintila nyelvbot-
lását. A pénzügyminiszter ugyanis a „Temps”-
nek adott nyilatkozatában elpanaszolta, hogy
húszezer új tanerőt kellett kinevezni az idegen
(strein) tanárok pótlására. Ez a tranzakció sulyos
anyagi áldozatokkal járt. Bratianu Vintila
mindjárt hozzátette, hogy emiatt sulyos anyagi
terheket rótt rá a kormány az ország lakossá-
gára. Ez egyszer azonban nem volt túlságosan
precíz a pénzügyminiszter ur. Elfelejtette meg-
mondani, hogy ezeket az anyagi terheket az
ugyanabba a kategóriába tartozó strein-ek is
sulyosan viselték, mint amelyik kategóriába
tartoznak azok az idegenek, akiknek pótlásáról
gondoskodni kellett.

Es ha a nyilatkozat első mondatánál még
azt hittük, hogy a pénzügyminiszter egyszerű
nyelvbotlást követett el, ennél a második mon-
datnál szertefoszlik minden illúzióink. Hiszen
ezt a hangot már nagyon is jól ismerjük. Ha
jogokról van szó, akkor strein vagyunk, de
mink a teljesjogu állampolgárság dicsősége a
közterhek viselésében.

Elnapolták a magyar nemzetgyűlést

(Budapest, január 12. Az Uj Kelet tudósi-
tőjától.) A mai nemzetgyűlésen a passzív ellen-
zék távol maradt, csak Rassay, Ugron, Strauss
és Kiss Menyhért jelentek meg. A bíráló bi-
zottság betérjesztette Zsirkay mandátumának
az igazolását, amit a Ház el is fogadott. Utána
Rassay kifogásolta, hogy a költségvetést az el-
lenzék nélkül tárgyalják le. Szerinte a mai
helyzet továbbra teljesen tarthatatlan és kéri
az elnököt, hogy tegyen előterjesztést a kitil-
tások megszüntetésére. Rassay felszólalására
Szeitovszky elnök kijelentette, hogy jelenleg
nincs olyan helyzetben, hogy érdemlegesen vá-
laszolhasson és ezért csak a következő ülésen
fog válaszolni. Tekintettel arra, hogy a költ-
ségvetést a pénzügyi bizottság még nem tár-
gyalta le, az elnök javasolta, hogy a ház bi-
zonytalan időre elnapoltassék és a ház hatal-
mazza fel az elnököt a nemzetgyűlés újabb
összehívására.

A napirendhez Petrovátz szólott hozzá.
Beszédében kifejti, hogy veszedelmesnek tar-
taná, ha az elnök előterjesztést tenne a kitil-
tások hatálytalansítására, mert ezzel csak szan-
cionálnák az erőszak politikáját, mert hisz a
passzivitás végeredményben obstrukció. Mit
szólnának az intézkedéshez azok, — folytatta
Petrovátz — akik helyeselték a kizárást?

Bethlen is kijelentette, hogy az ilyen in-
tézkedés csak akkor történhet meg, ha az
ellenzék elismeri, hogy hibázott és a kibékü-
lést ő kezdeményezi. De látjuk, — mondotta
Bethlen — hogy az ellenzék még a kezdemé-
nyezést is visszaszántotta.

Bethlen javaslatára a napirendet elfogadták.

Kibékült a dollár és a font sterling

A párisi pénzügyi konferencia kulisszái mögöl. Felosztották a Ruhr-meg-
szállásból származó hasznot

(Cluj-Kolozsvár, január 12. Az Uj Kelet tudósi-
tőjától.) A párisi Astoria-szálló ragyogó ter-
meiben napok óta gyűlésznek a beteg Európa
pénzügyi professorai. A szövetséges pénzügy-
miniszterek konferenciájának nevezik az össze-
jövotelt, amelynek hivatalos programján ugyan
csak a Ruhr-megszállásból származó haszon
felosztása szerepelt, de be nem vallott legfon-
tosabb programja mégis az, hogy a szövetséges-
eknek egymásközötti zilált adóssági ügyeit vég-
legesen rendezze. Ami a megszállásból eredő
haszon felosztását illeti, arra nézve a legújabb
párisi táviratok szerint a szövetségeseknek már
sikertült is megállapodásra jutniok. Eszerint a
Ruhr-megszállás zárszámadásai a francia terv
alapján fognak elkészülni. A kiaknázás és meg-
szállás költségeit levonják az összebevételekből
és a szövetségesek javára írják.

A tiszta nyereség állítólag egymilliárd aranyárka.

A szövetségesek elismerik, hogy a belga elsőbbség
nem szűnt meg, Belgiumnak még száz-
millió aranyárka kárpótlás jár, amelynek tör-
lesztésére Belgium két éven keresztül meg-
kapja annak az összegnek nyole százalékát,
amelyet Németország a Dawes-terv alapján
évenként fizetni tartozik. A százalékos részese-
désben a jövőben megállapítandó kulcs szerint
bizonyos változások fognak bekövetkezni, ami-
kor is a nyole százalék Amerikát illeti.

Amerika és Anglia megállapodtak abban,
hogy a Dawes-fizetésekből Amerikának elisme-
rik a jóvátétel címén járó részességét. Az ame-
rikai megszállás költségeinek törlesztését 1926
szeptemberétől huszonöt évre terjesztették ki. A
jövőben előforduló (átalányösszegekben megál-
lapított) megszállási költségek és a Dawes-terv
végrehajtó szerveinek költségeire az összebevé-
telekből az első helyen történik a levonás. E
felosztás után még körülbelül harmincnyolc-
millió aranyárka marad fenn, amiből Francia-
ország ötvenkét százalékot kap, hogy a Dawes-
terv érvényessége alatt a Németország részéről
történi fizetésekből Németország jóvátételeit
fedezze. A most folyó párisi konferenciának
programjába tartozik az is, miként osszák föl
a szövetségesek között Németországnak a Dawes-
terv alapján eszközözendő első törlesztését, amely
ötvenmillió font sterlinget tesz ki.

A nagy szövetségesek között ebben a kérdés-
ben sem lesznek különösebb differenciák és
csak a kisállamok tiltakoznak bizonyos sérel-
mek ellen. A kisantant-államok, Románia, Cseh-
szlovákia és Jugoszlávia meghatalmazottai teg-
nap megjelentek a szakértők értekezletén és
előadták észrevételeiket a német jóvátételben
való részesedésüket illetőleg. Románia nevében

Bratianu Vintila pénzügyminiszter külön is kérte a részesedési százalék felemelését

és tiltakozott a szakértőbizottság által már el-
készített javaslat egyes pontjai ellen. Hivatalos
jelentés szerint remény van arra, hogy a kis-
államok kívánságai meghallgatásra találjanak.

Tegnap délután a szakértők teljesen elké-
szültek a javaslatokkal és ma betérjesztették
azokat a szövetséges pénzügyminiszterek kon-
ferenciájára.

A párisi konferencia kulisszái mögött azon-
ban a hatalmas emnél sokkal fontosabb kér-
désről tárgyalnak. És pedig arról, hogy miként
rendezzék a szövetséges államok egymásközötti
összeküszált tartozásaikat. Beavatottak szerint
a párisi konferencia legfőbb szencziója az,
hogy Anglia és Amerika, amelyek eddig ebben
kérdésben ellentétes álláspontot foglaltak el, most
teljes egységben léptek fel a többi szö-
vetségesekkel szemben.

Már hetek óta észlelhető, hogy a dollár és
font sterling, amely éveken át elkeseredett har-
cot vívott egymás ellen, aminek következmé-
nye a font sulyos lemorzsolódása volt, várati-
lanul beszüntette a küzdelmet és a font sterling
emelkedni kezdett. Ez volt az első jele annak,
hogy Amerika rájött arra, hogy pénzügyi ér-
dekei közösek Angliával és ezért nyújtott béke-
jobbót a newyorki Federal Reserve Board a
londoni Bank of Englandnak. Anglia és Ame-
rika ezután közösen fogják felvenni a küzdel-
met a többi szövetségesekkel szemben adóssá-
gaik megfizetésére. A helyzet megértéséhez fel-
tétlenül szükséges ismerni a szövetségek közti tar-
tozások számszerű adatait. Eszerint az egyes
szövetséges államok tartoznak font sterlingben:

	Angliának	Amerikának
Anglia	—	959,857.000
Franciaország	623,279.000	812,786.000
Olaszország	553,300.000	411,256.000
Belgium	—	92,629.000
Csehszlovákia	474.000	22,643.000
Lengyelország	4,489.000	31,978.000
Románia	26,974.000	8,910.000
Jugoszlávia	30,733.000	12,573.000

Ha már most ezekhez a számokhoz hozzá-
vesszük Angliának a gyarmataival szemben
fennálló háborus követeléseit, megállapítható,
hogy Anglia és Amerika háborualatti hitelnyuj-
tása alig mutat némi eltérést. Angliának kü-
lönböző adósságaitól 2163 milliárd font sterling kö-
vetelés van, míg Amerikának mindössze 258
millió fonttal több, tehát 2421 milliárd font
sterling követelése van. Kézenfekvő, hogy a
két államnak előbb-utóbb rá kellett jönnie
arra, hogy

követeléseik behajtására szolidárisan kell eljárniok,

ami eddig a dollár és a font harca miatt nem
történhetett meg. A párisi kulisszák mögött
most tehát a küzdelem az angol-amerikai blokk
és a szövetséges adósk között folyik teljes
erővel. A küzdelem kimenetele nem lehet két-
séges. Az angol-amerikai blokk oly erős, hogy
ellene minden opponálás hiábavalónak látszik.
A szövetséges nagy- és kisállamok bele fognak
menni Anglia és Amerika követeléseibe, ami-
nek természetesen következménye az lesz, hogy
az összes európai valuták a szó szoros értelmé-
ben vazallusaivá lesznek a dollárnak és a font
sterlingnek. Hogy aztán ez a helyzet

nem rejt-e magában újabb háborus kon- fliktusokat,

azzal e pillanatban ugylátszik vajmi keveset
törődnek a párisi Astoria-hotel tárgyalótermei-
ben. Most csak esengő adósk és rideg hitele-
zők állanak egymással szemben és a tárgyalás
is csak akörül folyik, hogy a kamat és vissza-
fizetési feltételek minél kedvezőbbek legyenek.
Es ahogy mindig történni szokott, valószínűleg
itt sem lesz másképp: a nagyok harcában a ki-
csinyek fognak veszteni. Ezért a nagy és bizo-
nyára nem alaptalan izgalom a kisantant ál-
lamai között. Franciaország, Olaszország és
Belgium valahogyan csak kárpótolni fogják
magukat a német jóvátételből, de a kisantant
államainak olyan kicsi konc jut, hogy ebből
az adósságok visszafizetésére gondolni sem le-
het. Eppen ellenkezőleg, ma az összes kisantant-
pénzügyminiszterek Európa fővárosaiban újabb
kölesönökért szaladgálnak, ami azt jelenti, hogy
a külföldi tartozások lényegesen emelkedni fog-
nak és a pénzügyi káosz még nagyobb lesz.
Hogy merre a kibontakozás ebből a káoszból,
arra ma senki sem tud, de ugylátszik nem is
akar feleletet adni.

Flammarion megírta a halál enciklopédiáját

Camille Flammarion, az űsz, világhírű csillagász három kötetes munkát dobott a francia könyvpiacon. A könyv címe: „A halál és titkai”. E könyv nagy feltűnést keltett éppen a benne összehordott anyagnál fogva. Valóságos enciklopédiája az okkult tudásnak, amely minden titok legmisztikusabbja, a halál körül rétegződött fel. Amióta a világhírű tudós az exakt természettudományoktól elfordult, hogy teljes tudását az okkult tudományágak szolgálatába állítsa, állandóan a halál problémájával foglalkozott és e kérdést új és új kísérleteknek vetette alá. Ez őspróbálma néma szifinksjének megközelítéséért már három-négy munkát írt, de új műve tudományos szempontból is nagy haladás és igen sok rejtett részletkérdésnek meglepő megvilágítása.

Hogy miket tartalmaz Flammarionnak új könyve, próbaképpen közzünk egy telepatikus élményt.

— Husz éve annak, — írja Flammarion — hogy Louis Noell gyógyszerésztől Cette városból a következő levelet kaptam. Egy hideg őszi napon Montpellierbe utaztam, hogy az egyetemen tovább folytassam tanulmányaimat. Anyámat és négy nővéremet a legjobb egészségben hagytam. E hónap 22-én Helén tizennyolc éves nővérem, aki engem különösképpen szeretett, néhány barátját meghívta magához. Délután három órakor anyám társaságában közös kirándulást tettek. Az idő kitűnő volt, de nővérem hirtelen rosszul lett, haza kellett mennie és tizenkét óra múlva, rettenetes agónia után meghalt. Családom sürgőnyt küldött utánam Montpellierbe. Titokzatos körülmények között a sürgőnyt nem kaptam meg.

23-ikáról 24-ére virradó éjjel rettenetes vízióban volt részem. Két óra tájban hazamentem, igen vidám hangulatban. Lefeküdtem és öt perc múlva elaludtam. Négy óra tájban megpillantottam nővéremet, arca sápadt volt, tele vérálfutásokkal. Nővérem megszólalt: Mit csinálsz kedves Louis, mond, miért nem jössz, miért nem jössz haza?

Azután arról álmodtam, hogy egy kocsi után szaladok. Én egy más kocsiba ültem, de sehogysikerült a kocsi mozgásba hozni. Közben folytonosan hallottam nővérem jajkiáltását, hogy miért nem jövök haza? Végre iszonyu fejfájások között felébredtem. Délután 11 órakor néhány barátommal találkoztam, akiknek elmondtam az álmomat. Nevettek. Délután a laboratóriumban voltam, ahonnan négy órakor jöttem haza. Amikor be akartam menni a kapun, egy gyászfátyolos hölgy lépett elélem. Idősebb nővérem volt, aki Montpellierbe utazott, hogy megkérdezze tőlem, miért nem jöttem el szegény hűgom temetésére. Tőle hallom, hogy a sürgőny elveszett. Hónapok, sőt évek multak el azóta, de magányos éjszakákon még ma is hallom hűgom hangját: Mit csinálsz Louis, miért nem jössz?

A gyógyszerész leveléhez a nővérem egy másik levele van mellékelve, amelyben igazolja, hogy a gyógyszerész november 23-án még semmit sem tudott hűgom haláláról.

A gyógyszerész élménye a telepatia legérdekesebb esetei közé tartozik. Flammarion hosszasan kommentálja a kérdést és szerinte a haldoklók vagyai különös erőt sugároznak ki. Itt csak az a feltűnő, hogy a telepatikus gondolatvitel miért nem történt meg idejében, hiszen a távolság e gondolati átvitel gyorsasága szempontjából szinte nullának mondható. Flammarion szerint ennek oka, hogy amikor a gyógyszerész hazajött, a kellemes érzések oly hangulatában volt, hogy a telepatikus sürgőny nem tudott behatolni tudatának küszöbére. E finom, leírhatatlan és meg nem érthető éterhullámok csupán az éji órák kerültek a tudatba. Mint a fénysugarak benyomása a fényképező lemezen, az emberi szem elől hónapokig, sőt évekig elrejtethető és bizonyos kémikáliák hatása alatt lesznek csak láthatóvá, aképen a lelki élmények agybenyomásai latens állapotban maradnak a tudat alatt mindaddig, amíg kedvező körülmények életre nem keltek.

Flammarion könyve, amely tele van ilyen hitelesnek látszó adatokkal, igen nagy feltűnést keltett a közönség körében, mert benne szerencsés kézzel a szerző nagy természettudományi tudást okkult ismeretekkel egyszerre vonultat fel.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon jóbarátainknak és ismerőseinknek, akik részvényt nyújtottak és a temetésen való megjelenésükkel bánauntak enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk halás köszönetet. Özv. Bergner Morné és fiai.

Köln városa tiltakozik a megszállás meghosszabbítása ellen

Küldöttségjárás Ebert elnöknel. Ebert szerint Németországban megszűnt az antant lojalitásába vetett hit

(Köln, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kölni zóna kiűritésének elhalasztása az egész német közvéleményt még most is izgalomban tartja. A pártok közötti ellentét az antant intézkedései következtében enyhültek és az egész német népet ismét összeforrasztja az elszövedett igazságtalanság.

Mint Kölnből jelentik, az összes pártok töléseiken hatalmasan tüntettek a megszállás meghosszabbítása ellen. A gyűléseken nagy tömegek vettek részt, minden rendezés nélkül. A vezetőpolitikusok felszólalása után határozati javaslatot fogadtak el, melyben élesen tiltakoznak a kölni zóna kiűritésének elhalasztása által a versaillesi szerződés megsértése ellen.

Köln városán kívül Berlinben is nagyará-

nyu manifesztációk történtek a kiűrités elhalasztása miatt. Ebert köztársasági elnök tegnap a rajnai tartományok végrehajtóbizottságát és a Németország háborús felelősségének megcáfolására alakult hölgybizottságot fogadta, akik élesen tiltakoztak a kölni zóna megszállásának elhalasztása ellen.

Ebert elnök válaszában kijelentette, hogy Németországban az antant lojalitásába vetett hit teljesen megszűnt, mert a német népnek látnia kellett, hogy az antant a németeknek a békeszerződésben kevés előnyt biztosító intézkedéseket sem hajtja végre. Az elnök azzal fejezte be szavait, hogy bár ez az igazságtalanság teljesen egyesítene a német népet a bel- és külpolitikai nehézségek megoldására.

Éjjeli razzian a fellegvári sziklabarlangok között

Kolozsvár nyomor- és szennyanyái. Gonoszlelvők, elesett és nyomorultak éjjeli menedékhelyein

(Cluj-Kolozsvár, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Este kilenc óra. A központi rendőrség udvarán szokatlan élénkség uralkodik. Az egyenruhás komiszárok és subkomiszárok halk parancsokat osztogatnak, majd kis csoportok hagyják el a rendőrség udvarát. A városban általános razzia lesz. A csoportok kimennek a városba, hogy a kijelölt részeken megkezdjék az ellenőrzést.

Az egyik csoport, amelynek tagjai Dreghiciu, Cotz, Sassu, Sereteanu, Uncu és Fatu detektívek, nem kerültenként, hanem bünygyi érdekességek szerint veszik ellenőrzés alá a város periferiáit. E sorok írója a Dreghiciu-különítményhez csatlakozva, a kis csoporttal együtt, kevéssel kilenc óra után hagyja el a rendőrség épületét. Ez a csoport halkán beszélgetve a Fellegvár felé veszi az irányt.

(Egy eleven rongygomolyag)

A Fellegvári-ut egyik sarkán egy romokban heverő ház vonja magára a társaság figyelmét. A detektívek körülveszik a „házat”. Előkerülnek a zseblámpák és bevilágítanak a tétovogó pincetörökba, amely bár hónapokkal ezelőtt beomlott, de a romhalmaz a bűn és a nyomor alakjai részére még most sem lakhatatlan. A dermesztő hideg éjszakában, ha nem is meleg, de kényelmes buvóhelyül szolgál részükre.

A detektívek a kutatással néhány percet töltenek el és már szinte eredmény nélkül távoznak, amikor az egyik villanylámpa fénye egy rongygomolyogra veti sugarát. Két detektív a pincetörökba ugrik, hogy a rongyhalmozatot kezelebről megvizsgálja. Néhány pillanat telik el. A pincéből álmos női hang hallatszik. A hang tulajdonosa nem egészen barátságosan fogadja a két detektívet. Rövid idő múlva az asszony kíséretében megjelennek a detektívek.

Az asszony a kérdésekre bőbeszédűen mondja el, hogy más lakás hiányában egy napszámossal együtt ezt a helyet szemelték ki éjjeli szállásul, de a társa még nem érkezett haza és így egyedül foglalta el a szállást, míg a másik „úgy” üresen maradt.

A detektívek a félig berugott asszonyt átadják a kint várakozó csendőröknek, mi pedig folytatjuk utunkat a fellegvári nyomortanyák felé.

(A legborzalmasabb éjjeli menedékhely)

Lassan, óvatosan megyünk fel a sikos lépcső-kön. Minden percben attól tartunk, hogy a lépcsőket befedő jégrétegen elcsuszunk és hólavina módjára gurulunk le az alattunk húzódó Fellegvári-utra. Végre a sziklabarlangokhoz érkezőnk.

Az egyik barlang nyílását mintegy félméter szélességű deszkaajtó zárja el előlünk. A detektívek megzörgetik az ajtót. A barlangból halk nesz halatszik ki, majd egy torzonborz férfi jelenik meg a nyílásnál és bizalmatlanul nézi végig a kint várakozó detektíveket. A nyitott ajtón kérdés nélkül hatolunk be a barlangba. Eleinte a bent lévő hatalmas füst miatt semmit sem látunk. Később, miután szemünk megszokta a füstöt, magunk előtt látjuk a nyomort a maga rettenetes valóságában. A barlang padlóján rongyokba burkolva, szalmazsákokon összehúzó nyolc-tíz tagú társaság fekszik. Férfiak és nők vegyesen.

A detektívek megkezdik az igazoltatást, de nem bírják befejezni, mert a barlangban levő bűz és füst fojtogatja erősen tudónket. Kénytelenek vagyunk a friss levegőre menekülni. Kint folytatják az igazoltatást. A barlang lakói főleg büntetett előéletű emberekből állanak, akik már kitöltötték büntetésüket és most napszámos munkával tengetik életüket. Az igazolványok mindenütt rendben vannak, csak egy tizenhat év körüli fiúnak nincsenek rendben iratai. A fiút magunkkal visszük, a többiek pedig visszahúzódnak a barlangba. Bezárják a deszkaajtót és a fülledt, bűzös levegőben folytatják a megzavart éjszakai pihenést.

(Zsebmetszőfogás az éjszakában)

Még néhány sziklabarlangot kutattunk át. Mind-egyiknél az előbbi jelenet és látvány ismétlődik meg, azonban különösebb eredményt nem tudunk elérni. A Fellegvárról egy mellékuton át a Kövári-telepen épült Ujtelepre jutunk. Cotz és Sassu detektívek vezetnek bennünket. Végül egy kis házikó kapuja előtt megállapodunk. Egy hatalmas kutya fogad bennünket, de Cotz, aki már több esetben járt a házban, egy simogatással lecsendesíti az ugató kutyát és meglepetészerűen kopogtatunk be a lakás bérleljéhez, egy közismert zsebtolvajhoz. A kutatás részben eredménnyel járt. A detektívek a lakásban egy fiatalembert találtak, akinek semilyen igazolványa sem volt. Természetesen magunkkal vittük, mert jól ápolt kezeiről ítélve, szintén zsebtolvaj.

Innen a Gépész-utcán végig a Fűtőházi-telep felé vesszük utunkat. Utközben minden szembejövőt igazoltattak a detektívek. Egyik kapu aljában fiatal fiú és leánya beszélgetnek, de a zseblámpák fénye hirtelen az arcukba világít és a leányke zavartan veszi elő igazolványát. Tovább megyünk. A Fűtőház-telepről átmegyünk a Nádas hídján. Az uton és a szántóföldeken keresztül a Brétfibe érkezünk, ahol folytatjuk a megkezdett igazolásokat. Az elfogottak száma egyre növekszik.

(Az ál- és valódi detektív véletlen találkozása)

Két óra felé járhatott az idő, amikor újra a városba értünk. Dreghiciu főnök az elfogottakat a vasúti rendőrségnél helyezte el, mi pedig folytattuk utunkat. Az egyik Ferenc József-uti éjjeli szálláson megint nyomortanyára kerültünk. Egy 3 méter hosszú és ugyanolyan széles szobában hat embert találtunk összebújva, akik részben a szobában lévő két egymásmellé tolt ágyban, részben a földre helyezett szalmazsákokon aludtak. A levegő irtózatossan nyomasztó. Az igazoltatás elvégzése után szinte megkönnyebbtülten távoztunk a város felé.

A Jókai-utcán keresztül az éjjeli mulatók felé tartunk. Éppen a legalkalmasabb pillanatban érkezünk az egyik helyre, mert a mulató ajtaját néhány fiatalember döngeti és a rendőrség nevében kérik bebocsátást. Az egyik, aki a társaságot vezette, Cotz detektívnek adja ki magát. A társaságot leigazoltatjuk. A neveket Draghiciu főnök jegyzi fel és figyelmezteti a társaságot, hogy reggel kilenc órakor jelentkezzenek a rendőrségen.

Már reggel négy óra felé járt az idő, amikor befejeződött a razzia és én bucsút vettem a különítmény tagjaitól.

(b. m.)

A pásztorfiu, a farkas és a kommunista veszedelem

(Cluj-Kolozsvár, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bár mindenki jól ismeri, mégis el kell mondani azt a nagyon ócska, de annál tanulságosabb mesét, ami a pásztorfiuról és a farkasról szól.

Szól pedig a mese aképen, hogy egy pásztorfiu, aki a falutól nem messze egy erdős hegyen legeltette nyáját, egyszer csak lélekszakadva rohant le a faluba:

— Emberek — kiáltozott torkaszakadtából — jöjjetek, segítsétek, farkasok támadták meg a juhokat!

Nosza az emberek kapával, kaszával utrakerekedtek és loholtak a pásztorfiu nyomába. Amint felértek a hegyre, látják, hogy a juhok vígan legelnek, farkasnak meg híre-hamva sincsen.

A pásztorfiu, amikor látta az elképedt arcokat, nagyot kacagott:

— Csak meg akartam ijeszteni a falut — kiáltotta vígan, a kaszával, kapával felfegyverkezett emberek pedig dühösen szedelőzködtek hazafelé.

A pásztorfiu, akinek tetszett a játék, másodszor is megcsinálta a tréfát. A falusiak megint kaszát-kapát ragadtak, hogy elűzzék a farkast, aztán, mert farkas sehol sem volt, dühösen újra haza ballagtak.

Igy történt harmadszor is. Hanem amikor tényleg farkasok támadták meg a juhnyáját és a pásztorfiu valódi kétségbeeséssel szaladt be a faluba segítséget kérni, a falusiak, akik már háromszor felültek a rossz tréfának, kövekkel hajigálták meg:

— Elmenj innen te gézengúz, förmedtek rá, eleget bolondítottál bennünket — és senkisémmozdult a helyéről.

A farkasok pedig széjjelzaggatták a juhokat.

A román politikai közéletben és sajtóban valahogyan ez a régi mese játszódik le újra. A politikai pártok és az újságok játszódnak a csintalan pásztorfiu szerepét, a falu az ország hiszékeny közvéleménye, a farkas pedig ezuttal a kommunista veszedelem.

A politikai pártok egyre-másra hívják az ország közvéleményét segítségül, mert a másik párt a kommunista veszedelemmel cimborál. Ha valamelyik politikai párt vagy tekintélyes politikus csak úgy véletlenül az emberi szabadságokról beszél, a másik táborban rögtön elküldik róla:

— Vigyázat, mázolja van! ami annyit jelent, hogy az illető tizenhárompróbás kommunistavezér, akitől óvakodni kell, mint a fekélyestől.

Igy kiáltották ki azt a vádat Matei Cantacuzinoról, Demeter Dobrescuról, a parasztpárttól, a nemzeti párttól, sőt az Averescu-párttól is.

Az elmúlt héten erre a szomorú sorsra jutott a Magyar Párt is, amelyről Tatarescu miniszter állította ki a rossz bizonyítványt.

Egy, csak egy politikai párt van, amelynek a kommunista veszedelemmel való titkos összeköttetéseit eddig nem sikerült még kihámozni. Ez a párt: a liberális párt. És ez nem is csoda, ha meggondoljuk, hogy éppen a liberális párt a legfőbb pásztorfiu. Most azonban lecsapott a bomba. A parasztpárt hivatalos lapja, az „Aurora“ kisütötte, hogy a liberálisok is összeköttetésben vannak a kommunistákkal, sőt: a liberális bank finanszírozza a kommunista mozgalmat.

Ez a leleplezés, amely komikusságában az összes eddigieket felülmúlja, valóságos koronája a legújabb itt a kommunista — ott a kommunista című mulatságos társasjátéknak.

Az „Aurora“ nagy komolyan az első oldalon egy csekk faksimilijét közli le, amelyből kiderül, hogy a Banca Romaneasca (a liberális bank) I. Dik moszkvai lakosnak a szovjet hivatalos bankja által közvetített megbízásából száz dollár fizetett ki Joseph Kanton bukaresti lakosnak.

Ki ez a Joseph Kanton? Az „Aurora“ erre a kérdésre is megfelel. Joseph Kanton a kommunista I. Dik moszkvai lakos apja. Hogy a dolog még könnyebb legyen, van ennek a Joseph Kantonnak egy Paula nevű leánya, aki bele volt keverve a szenátusi merényletbe.

— Világos tehát, — fejezi be cikkét az „Aurora“ — hogy liberális pénzen támogatják a kommunista veszedelmet.

Hát ez csakugyan világos. Annyira világos, hogy mindezek után attól félünk, ha valahol komolyan felütné fejét a kommunista veszedelem, senki sem lesz, aki hallgasson a pásztorfiu rémült kiáltásaira...

Három hónapra betiltották egy nagyváradí napilap megjelenését

Az olló hibája miatt büntették meg a lapot. Egy elkésett ügyészégi végzés

(Oradea-Nagyvárad, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradí ügyészégi a mai nap folyamán három hónapra betiltotta a „Nagyváradí Friss Újság“ megjelenését.

A betiltó végzés indokaképpen a lapban egy három hónappal ezelőtt megjelent cikk szerepel, amely cikk Erdély mellé a „megszállott terület“ jelzöt teszi. Ha a lap tendenciózusan használta volna ezt a kitétel, úgy a betiltó végzés ellen senki sem emelhetne szót, a cikk megjelenésének és a betiltó végzésnek azonban olyan ismertetés mellékkörülményei vannak, ami nemcsak hogy indokolatlanná teszi a betiltást, de a sajtószabadság céltalan zaklatását jelenti.

Az cikket ugyanis egy a budapesti napilapból vágta át a szerkesztőség és csupán az egyik munkatárs felületlen hanyagsága a hibás abban, hogy az említett kitétel benne maradt a cikk-

ben. Már pedig igazat csak akkor követhet volna el a lap, ha szántsándékkal írta volna le az inkriminált kitételeket. Másrészt a lap említett száma keresztül esett a rendes cenzurán is. Az pedig egészen logikus, hogy a cenzura jóváhagyásával megjelent sorokért egyedül a cenzort lehet felelőssé tenni.

Végül a lap mellett szól az a körülmény is, hogy teljes három hónapig senkinek sem jutott eszébe megtorló lépéseket tenni, holott az újságközlemények egyik napról a másikra elvesztik jelentőségüket. A nagyváradí ügyészégnek úgy látszik egy elkallódott példány került a kezébe és ennek alapján hozta meg a betiltó végzést.

A lap főszerkesztő-kiadója a mai nap folyamán Kolozsvárra utazott, hogy a sérelmes intézkedésekre orvoslást keressen.

Elkészült az új buzarezsím javaslata

Kilencvenötezer lejben maximálják a buza vagonját. Legvégső szükség esetén rekviráláshoz nyúl a kormány

(Bucuresti-Bukarest, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A miniszterelnök a buzaellátás új rezsimjére vonatkozólag jelentést dolgozott ki, amelyet a legközelebb összeülő minisztertanács elé fog terjeszteni. Amennyiben a minisztertanács a jelentést elfogadja, úgy a buzaellátás új rendje törvényerőre emelkedik. A miniszterelnök jelentése így szól:

„A buza-, liszt- és kenyérellátásnak július harmadikán megállapított rezsimje a buza vagononként körülbelül hetven ezer lejes árára volt bázisra. Azóta a buza belföldi ára folyton növekedett és ma már meghaladja a száz ezer lejt vagononként. Rövid időközben augusztustól a mai napig az áremelkedés harminc százalékot tett ki. A jelenlegi helyzetben, mint-hogy buza csak korlátolt mennyiségben áll rendelkezésünkre, egyrészt szükségesnek látjuk a buzaexport betiltását, másrészt pedig olyan intézkedések foganatosítását, amelyek lehetővé teszik, hogy a lakosság ellátására szolgáló buzamennyiség a legjobb feltételek mellett használtassék fel, hogy a buza belföldi ára a termelőket kielégítő, de a fogyasztóknak is megfelelő határok között maradjon.

Ennek következtében javasoljuk a buza és lisztexport betiltását és a buza vagononkénti árának kilencvenötezer lejben való maximálását, amely a mi véleményünk szerint nemcsak hogy számottevő emelkedést jelent a júliusban megállapított árral szemben, de minden tekintetben

kielégíti a mezőgazdasági termelők igényeit is.

Ezzel egyidejűleg javasoljuk, hogy a malmok kötelezettségen arra, hogy csak egységes lisztet állítsanak elő. Erre az intézkedésre azért is szükség van, mert a malmok a velük közösen megállapított örlési szabályokat nem tartották be és őket terheli a felelősség azért, hogy a fekete kenyér eltűnt a forgalomból.

A jelenlegi fehér lisztkészlet leltározva lesz s mindaddig, amíg ez a készlet el nem fogy, a belügyminiszter, valamint a kereskedelmi és iparügyi miniszter szervei fogják ellenőrizni a fogyasztást.

A belügyminiszter, valamint a kereskedelemügyi és iparügyi miniszter által ellenjegyzett határozat fogja az átmeneti intézkedéseket lefektetni, az örlési termékek árára nézve pedig a jelenlegi bukaresti árak a mérvadók.

Az új rendszerre való áttérés előreláthatólag rezisztenciát fog szülni a jelenlegi készlet-tulajdonosok között és így a lakosság és hadsereg ellátásban krízis állana be. Hogy a lakosság és hadsereg sürgős szükségletét ki lehessen elégíteni, javaslatba hozzuk a sürgős ellátásra szükséges buza- és lisztkészletek esetleges rekvirálását is. Ezeket a rekvirálásokat azonban csupán a minden egyes jogi területre érvényes rekvirálási törvény és rendszabályok összes feltételeinek betartásával lehet foganatosítani, mégpedig a belügyi és hadügyminiszter utasítása után.

Bratianu Vintila optimista nyilatkozata a francia sajtóban

A pénzügyminiszter csupán azoknak véleményétől fél, akik nem ismerik az ország reális viszonyait

(Páris, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila, aki jelenleg a szövetségesek pénzügyi konferenciája alkalmából Párisban időzik, hosszabb interjút adott a „Temps“-nek. Az interjú érdekesebb részleteit, amelyekben a pénzügyminiszter talán tulságosan optimista szemmel itéli meg a helyzetet, itt adjuk:

— A román állam — mondotta Bratianu Vintila — ma helyes politikai irányelvvel és valóban nagy áldozatok árán egyensúlyba hozta a költségvetést, gátat vetett a bankjegyinflációnak, konszolidálta külföldi tartozásait és meglehetősen tekintélyes összeget fordított közlekedési eszközei fejlesztésére. Százhuszonkilenc új középiskolát, hetvenhárom új tanítóképzőt alapított, huszezer új tanerőt nevezett ki az idegen tanárok helyébe. Az elmúlt négy esztendő alatt pedig hatezer új elemi iskolát állított fel.

— Hogy ezt az eredményt elérhesse, — minden idegen segítség nélkül — a román államnak nagy áldozatokat kellett követelnie lakosságától. Hogy egyebet ne említsek, csak az alábbi két példát hozom fel: a köztisztviselői kar eddig még nem részesül normális fizetés-

ben és az állam még majdnem semmit sem fizetett ki hadi kárpótlás címén.

— Ami a pénzügyi helyzetet illeti, a román állam keresztül jutott a krízisen, mert a jelenlegi költségvetés, amely már a negyedik egyensúlyozott költségvetés, nagyobb összeget tud fordítani az újjáépítés szolgálatába. Az újabban megszavazott gazdasági törvények pedig lehetővé teszik az ország természeti kincseinek kiaknázását. A külföld meglehetősen jól ismeri kormányunknak az idegen tőkével való együttműködésről szóló formuláját. Ez a formula teljesen megfelel Románia jelenlegi helyzetének.

— A készpénzhiány Romániában, épügy mint bármely más országban, csupán a pénzügyi konszolidáció muló következménye lehet. Rövid időn belül azonban, még ha a román tőke teljesen magára is lesz utalva, elegendő készpénz fog a természeti kincsek kiaknázására rendelkezésre állani.

— A román parlament jelenleg a közigazgatás egységesítésén dolgozik és legközelebb szavazás alá kerül az új adminisztratív törvény, amely egyesíteni fogja azt a négy jogszolgá-

szállítás

ban megszűnt

a kiürítés elhagyott elnök tegnap jótöbízottságát és legének megcáfolt fogadta, akik megszállításának

jelentette, hogy jallításába vetett német népek a németeknek a biztosító in- Az elnök azzal az igazságtal- német népet a megoldására.

k között

ultak éjjeli

oltatást, de nem n levő bűz és Kénytelenek va- Kint folytatják főleg büntetett már kitöltötték mkával tengetik t rendben van- nak nincsenek risszük, a töb- rba. Bezárják a sben folytatják

az éjszakában)

atunk át. Mind- any ismétlődik yt nem tudunk ton át a Kö- Cotz és Sassu égül egy kis Egy hatalmas ki már több sal lecsendesíti kopogtatunk zsebtolvajhoz. A detektívek akinek semi- szetesen ma- zeiről ítéve,

Fűtőházi-telep n szembejövöt aljában fiatal lámpák fénye nyke zavartan k. A Fűtő- n. Az uton be érkezünk, kat. Az el-

ödi detektív zása)

r újra a vá- ifogottakat a g folytattuk eli szálláson gy 3 méter hat embert obában lévő földre he- gő irtózato- után szinte é. llatók felé atban ér- tő ajtaját g nevében aságot ve- társaságot ok jegyzí ggel kilene

, amikor a különit- (b. m.)

tási rendszert, amelyek jelenleg az országban használatban vannak. Hasonlóképpen egységesítésre kerül a tanügy kérdése is.

— Ami a szovjetekkel való nézeteltérésünket illeti, ez annak a következménye, hogy a szovjetek vonakodtak elismerni Beszarabia csatlakozását. Lehetséges azonban, hogy a szovjetek rá fogják jönni, hogy a legjobb politikát akkor követik, ha nem térnek újból vissza arra a jog-

talanságra, amelyet az orosz rezsim 1812-ben ezzel a román tartománnyal szemben elkövetett.

— *Mint jó román,* — fejezte be szavait Bra-tianu Vintila — *nem félek azon emberek véleményétől, akik teljesen jól ismerik hazám viszonyait. Csupán azoknak a véleményétől tartok, akik nem ismerik Románia reális viszonyait.*

A gyilkos csepeli csendőrfőhadnagy és felesége egymást vádolják a felbujtással

A gyilkos házaspár újabb vallomása

(Budapest, jan. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen ismertettük tegnap Léderer Gusztáv csendőrfőhadnagy és felesége gyilkosságának részleteit. A megejtett helyszíni szemle teljesen megtörte a gyilkosokat és töredelmesen beismerték, hogy előre megfontolt szándékkal készítették elő a hentesmester kirablását és meggyilkolását. Az elvetemült gyilkosok most egymásra tolják a tett kezdeményezését és vak gyűlöletet tanúsítanak egymás iránt a gyakori kihallgatásuk során.

A főkapitányság szombaton egész éjjel folytatta a bűnösök kihallgatását. A csendőrfőhadnagy újabb vallomásában is megmaradt amellett, hogy felesége bujtotta fel a gyilkosságra, aki megszokta a jó módot, de a pénz kifogyott a házból, főhadnagyi fizetése pedig nem állott arányban az asszony pazarló, könnyelmű életmódjával és ezért folyton nógatta a gyilkosság elkövetésére. Többször azzal fenyegette, ha nem teszi meg, megcsalja Kudelkával.

A gyilkosság előtti napon 79 milliót vettek át a hentesmestertől azzal, hogy a pénzt jó üzletekbe fektetik és rövidesen megkétszerezik. A gyilkosság éjszakáján Léderer azzal a kijelentéssel, hogy Csepelre kell mennie, a konyhába ment. Felesége ágyat vetett a diványra. Kudelka elaludt. Az asszony ekkor kiment férjéhez és folyton azzal támadt rá, hogy nem meri elkövetni a gyilkosságot.

— Öld meg, öld meg, kell a pénz, — folyton ezt hangoztatta. Végül is rászánta magát, bement a szobába és egy revolverrel végzett Kudelkával. A lövést Kudelka fejének irányította. A gyilkosság elkövetése után az asszony egy már

előre elkészített lavort tett a divány mellé, hogy felfogja a kiömlő vért.

A holttestet ezután ketten kivonszolták a kamrába, ahol reggel öt óráig dolgoztak, amíg fel tudták darabolni, azután a már ismert módon a Dunához cipelték a hullarészekkel telt koffereket.

A főkapitányság, vallomása után a csendőrfőhadnagyt átadta a katonai ügyészségnek.

A rendőrség ezután Léderer Gusztávnét hallgatta ki újra, aki nyugodtan kezdte a vallomását.

— Utáltam Kudelkát, aki mindennap eljött hozzánk és szerelmével ostromolt. Sokszor könyörgtem férjemnek, szabadítson meg ettől az erőszakos embertől, de férjem attól félt, hogy megszakadnak tüzeti összekötéseink és vége lesz jólétünknek.

Ezután sirva folytatja tovább:

— Nem értem, hogy követhetem el ilyen borzalmat. Nem régen még istenfélő, templombjáró asszony voltam. Ha halottat láttam, összeborzadtam. Tudom a rettenetes bűnnek végzetes következményei lesznek reám, mert nem bírom a fogságot és beleőrülök. Félévvel ezelőtt rendes nő voltam, kézimunkáztam, háztartást vezettem, férjem azonban furcsa, erkölcsileg lehetetlen elveket hangoztatott előttem és én lassankint belezüllöttem a fertőbe, ahol megérlelődött a gyilkosság terve.

Léderer né a vallatás annyira megviselte, hogy vissza kellett vezetni cellájába. A bűnügy harmadik szereplőjét, a csendőrfőhadnagy öcsét, Léderer Sándor bankhivatalnokot, a rendőrség bűnpártolás miatt előzetes letartóztatásba helyezte.

Trumbics volt külügyminiszter Radics védője

A felelősség szerint a parasztnacionálé nem kommunista szervezet. Moszkva cáfolja, hogy Radics-hoz levelet intézett volna

(Belgrád, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Radics István és letartóztatott társainak védelmét dr. Trumbics Antal volt külügyminiszter vállalta el. Trumbics dr. Radics, Macek, Predavec, Krujevic és dr. Kosutic letartóztatása és a horvát köztársasági parasztpárt feloszlata elleni felelősséget nyújtott be a zágrábi törvényszékhez. A felelőssébesben Trumbics részletesen kimutatja, hogy a Radics-pártra nem alkalmazható az államvédelmi törvény vonatkozó szakasza, mert Radicsék — szemben a minisztertanács ilyenértelmezésű határozatával — sohasem követtek államellenes taktikát és

soha kommunista propagandát nem fejtettek ki.

Radics István moszkvai látogatásának célja épügy tanulmányut volt, mint a Herioté. Radicsot az orosz kormány látta vendégül és nem a harmadik internacionálé.

Ami pedig a Radics-pártnak a parasztnacionáléhoz való csatlakozását illeti, megállapítja a felelőssébes, hogy a parasztnacionálé nem kommunista szervezet, hanem az egész világ földművesnépeinek szervezete. A horvát köztársasági parasztpárt régi pacifista és szociális programjának fentartása mellett lépett be a parasztnacionáléba. Mindezeket a megállapításokat a felelőssébes különböző tények, nyilatkozatok, cikkek és okmányok bővítésével támasztja alá, majd kifejti, hogy a horvát köztársasági parasztpárt végleges csatlakozására és a parasztnacionáléval való tényleges együttműködésére a világban nem is került sor. A Radics-pártnak ugyanis — mondja felelőssébes — a formális megállapodás értelmében

állandó megbízottat kellett volna küldeni Moszkvába,

a parasztnacionáléhoz. A megbízott kiküldése, sőt kinevezése sem történt meg és így

a csatlakozás csak elméletben volt meg, a valóságban nem.

Dr. Trumbics a Radics és társai letartóztatása ellen beadott felelőssébes kapcsolatban azt a vádat is bírálatt tárgyává teszi, melyet a kormány Radicsék ellen a macedón forradalmi szervezettel való állítólagos együttműködés miatt emelt. A felelőssébes a részletek során kifejti, hogy Alexandrov Tódor a párisi „Journal“-ban megjelent nyilatkozatában kijelentette, hogy Macedónia autonómiája ellenében hajlandó beszüntetni akcióját és nemcsak hogy nem követelte Macedónia az S. H. S. királyságtól elszakítását, hanem követelte, hogy a bolgár és görög-macedón területet is Szalonikivel együtt csatolják a jugoszláv Macedóniához. Ezeket az elveit Alexandrov több ízben közölte Radics Istvánnal, aki olyan üzeneteket küldött neki, hogy hagyjon fel minden fegyveres akcióval az

S. H. S. királyság ellen. Radics még azt is tolmácsolta Alexandrovnak, hogy választassa meg magát képviselőnek és

a belgrádi parlamentben igyekezzen megvalósítani törekvéseit.

Végül a felelőssébes ismét megállapítja, hogy a Radics-párt nem alkalmazott erőszakos eszközöket, nem akarta céljait forradalmi eszközökkel elérni.

Trumbics felelőssébes végén a fenti döntő érvekre való hivatkozással azt követeli, hogy a bíróság semmisítse meg a minisztertanács 1924 december 23-án kelt határozatát, amely a horvát köztársasági parasztpárt feloszlataáról és az államvédelmi törvény alkalmazásáról intézkedik.

Mint Zágrábból jelentik, a zágrábi törvényszék több ízben kérte a közigazgatási hatóságokat, hogy küldjék meg a bíróságnak az obznana szövegét, mert annak hiányában a bíróság nem tud intézkedni a Radics-párt ügyében. A hatóságok most hivatalosan megküldték az obznana-t a törvényszéknek.

Ismeretes, hogy Radics letartóztatásakor egy levelet találtak, melyet a „Vreme“ c. belgrádi lap szerint a harmadik internacionálé moszkvai vezetősége intézett Radics-hoz.

Mint Moszkvából jelentik, a moszkvai internacionálé titkársága hivatalosan közli, hogy az internacionálé sohasem intézett levelet Radics-hoz s így az a levél, melyet állítólag Radicsnál találtak, elejétől-végig apokrif.

A német centrum részvesz a kormányban

Berlin, január 12. A német centrum-párt elhatározta, hogy tekintettel Luther kijelentésére, melyek lehetővé teszik a centrum részére a kormányzásban való részvételt, a párt részvesz az alakuló kabinetben.

Középiskolai tanulóknak tilos tüntetéseken részt venni

Bukarest, január 12. A közoktatásügyi miniszter körrendeletet intézett a középiskolák igazgatóságaihoz, amelyben újra felhívja az iskolák figyelmét arra, hogy a középiskolák növendékeinek tilos mindennemű politikai jellegű manifesztáción részt venni. A körrendelet figyelmeztet azokra a súlyos következményekre, amelyek az új rendtörvény alapján — a törvény megszegése esetén — az ifjuság nevelőire és a szülőkre hárulnak.

Inculetz magánúton utazott külföldre

Bukarest, január 12. A „Viitorul“ kategórikusan cáfolja azt a hírt, miszerint Inculetz a szovjetekkel való tárgyalás újrafelvétele végett utazna Párisba. Inculetz személyes ügyben utazik a külföldre, min-hivatalos megbízás nélkül.

Minden francia könyv

LEPAGE-nál vár. Posta expedítio prompt

Férfi raglán . . . lej 2650

Férfi öltöny . . . lej 2400

Férfi nadrág . . . lej 850

Rador No. 4122

Katz & Mendel
Claj. Piața Unirii No 10.

Férfi raglán . . . lej 2650

Férfi öltöny . . . lej 2400

Férfi nadrág . . . lej 850

Az Uj Kelet
Szerkesztő
Felelős sz.
Az Uj Kelet
még
Előfizetés
240

Ma h
nika egy
David Se

Ked
5685 Tév
1925 janu

Zeppelin
sorsát ne
találmány
mánynak
után má
dést, meg
kémét jele
rendőrség
uttal pedig
alól. Schw
ban elpusz
utlevéllel,
metországi
hoffban al
szakkörök
szerint me
nek megte
de a látog
németorszá
járt a felt
ket kapott
kor elmará

Saját é
getésekre
sirba anna
lálója, ame
nagy pers
Most, amik
a Schwartz
leteiben is
halála után
vegy utánj
képviselőin
Schwartz I
és így tört
felszerelése
berg és W
bokra tört.
szabadalma
recesébb
építette ki

De Schw
akit a rep
eselekvésre
is szóljunk,
„Le France
szította el t
böl származ
egy kormány
modellje ma
van. 1910-b
aeroplánt ta
risban rész
Lubin Benja
amelyen az
biztonságosa

Mint avia
veltek a zsi
mann Gyöző
váló konstr
bálta ki, no
így történt,
ner-Neustadt
ció alkalmá
ramovicz vol
tette a légi
is, alig husz
zuhant le eg

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 le, negyedévre 240 le, félévre 460 le, egész évre 850 le.

A mai naptár

Ma huszonnyolc éve, hogy a repülőtechnika egyik nagy bajnoka, a zsidó származású David Schwartz meghalt. Első volt, aki alumínium ballonnal kísérletezett, be akarván igazolni, hogy a levegőnél könnyebb testek fémurókban is szabadon tudnak lebegni és hogy megfelelő technikai készülékekkel a ballont utjában szabályozni is lehet. Kísérletei során jött rá a hosszukás, eleinte kupalaku ballonok előnyeire. Ezért megadta alapját a mai

Kedd
5685 Tévét 17
1925 január 13

Zepelinnek. A feltaláló az újítók tragikus sorsát nem kerülhette el. Amikor ugyanis találmányát eladta volna az orosz kormányknak és harmadszori próbafelzárkózása után már megkötötték volna a szerződést, megtudta, hogy az orosz ochrana mint kémlet jelentette fel a kormányknak. A titkos rendőrség javasolta a léghajó átvételét, egyúttal pedig azt, hogy a feltaláló tétessék el láb alól. Schwartz Dávid szinte az utolsó pillanatban elpusztította művét, ő maga pedig hamis utlevéllel, munkásnak öltözve, megszökött Németországba, ahol hosszas utánjárásal Tempelhoffban alkalmat adtak rá, hogy találmányát szakkörök előtt bemutassa. Előbb saját tervei szerint meg kellett építenie a léghajót, amelynek megtekintését a német császár megígérte, de a látogatás elmaradt, mert közbejött a cár németországi látogatása. Hivatalról-hivatalra járt a feltaláló, mindenütt biztatást és ígéreteket kapott, de az anyagi támogatások mindenkör elmaradtak.

Saját és felesége vagyona ráment a tervezésekre és családostan és szegényen szállt sirba annak a közlekedési eszköznek a feltalálójára, amely mostanában nyitja meg széles, nagy perspektíváját a jövő közlekedésének. Most, amikor már az Óceánt is átrepülte egy, a Schwartz Dávid elgondolása szerint és részleteiben is kidolgozott Zepelin. Tíz hónappal halála után, 1897 novemberében végre az özvegy utánjárására sikerült a német vezérkar képviselőinek jelenlétében felbocsátani az első Schwartz Dávid-féle léghajót. Azonban nem Schwartz Dávid szerelte fel a légi alkotmányt és így történt, hogy egy alumíniumpánt hibás felszerelése következtében a léghajó Schönhenberg és Wilmersdorf között lezuhant és darabokra tört. Az özvegy a léghajó különböző szabadalmait eladta Zepelin grófnak, aki szerencsésebb körülmények között fejlesztette és építette ki Schwartz Dávid találmányát.

De Schwartz Dávid nem az egyetlen zsidó, akit a repülés és légi közlekedés gondolata cselekvésre serkentettek. Hogy a régiokról ne is szóljunk, 1864-ben már a zsidó Krebs, a „Le France“ című kormányozható ballont készítette el társával Renarddal. 1872-ben a Bécsből származó zsidó, Paul Haenlein készítette el egy kormányozható léghajó tervét, amelynek modellje ma is a müncheni német muzeumban van. 1910-ben Blindermann orosz zsidó olyan aeroplánt talált fel, amelynek gyártására Párisban részvénytársaság jött létre. 1913-ban Lubin Benjamin mutatta be azt a repülőgépet, amelyen az amerikai lapok szerint „az utazás biztonságosabb, mint a vasuton“.

Mint aviatikusok is korszakos dolgokat műveltek a zsidók. A magyar zsidók között Wittmann Győzöt kell első helyen említeni. A kiváló konstruktor gépeit mindig ő maga próbálta ki, noha erre soha szüksége nem volt és így történt, hogy a háború első éveiben Wiener-Neustadtban egy merész légi produkció alkalmával lezuhant és szörnyethalt. Abramovicz volt az első, aki annakidején megteremtette a légi utat Berlin és Pétervár között. Ő is, alig huszonhárom éves korában, 1913-ban lezuhant le egy Wright-féle kétfedelű gépről.

Ugyanabban az esztendőben halt meg hasonló tragikus körülmények között Elia Dunetz-Larja.

Végül adjuk meg a halhatatlanoknak járó tiszteletet a repülőtechnika kiválóságának, Otto Lilienthalnak, aki huszonöt éven át kutatta a szárnyak repülési titkait és a természet elvei alapján akarta megoldani a repülést. 1891-ben próbálkozott először a mozogható szárnyakkal, de 1896-ban már ő is áldozata lett találmányának.

Gondoljunk kegyelettel rájuk: mert a zsidó feltörekvést, a zsidó kultúrát képviselik ők és bajnokai és mártirjai az emberiség jövő boldogulásának.

— **Károlyi Mihály Newyorkba érkezett.** Newyorkból jelentik: Gróf Károlyi Mihály a President Roosevelt hajón Newyorkba érkezett. Paraszállása után nyomban kórházba fekvő feleségéhez sietett. Politikai kérdésekről Károlyi Mihály nem volt hajlandó nyilatkozni. Károlyi régi, még a saját kormánya idején kiállított utlevéllel utazott és beutazása elé nem gördítettek akadályt. A magyar kormányról azt mondta Károlyi, hogy egyetlen dolgokhoz agyszerűen ért, az ellene irányuló propagandához. Károlyi jelenleg emlékirataim dolgozik, amelyek legközelebb jelennek meg Newyorkban.

— **Sulyos szerencsétlenség operáció közben.** Berlinből jelentik: A pförzheimi városi kórházban egy sulyos beteg asszonyt operáltak, amelynél több segédorvos asszisztált. Műtét közben Redmann segédorvos az operációs teremből a szomszéd helyiségbe ment mosakodni s egyszerre segítségért kiáltott. Az történt, hogy a mosdószekrény mellett a falon függött egy nagy üvegedény tele borszesszel és annak üvegszélén lassan cseppegett le a szesz a földön álló tálba s ott lángra lobbant. Ezért kiáltott segítségért az orvos. A műtőszobából kisetett Dehner Mária ápolóapáca s mikor a szomszéd helyiségben lepedőt terített az égő borszeszes tálra, a falon függő edényben is meggyulladt a szesz s felrobbant. A szerencsétlen apáca úgy összeégett, hogy még aznap meghalt.

— **Tízévi száműzetésre ítélte a szovjet Bokányi Dezsőt.** Budapestről jelentik: moszkvai szovjetbírószék tíz évi szibériai száműzetésre ítélte Bokányi Dezsőt volt magyar népbiztos. Bokányit, mint ismeretes, a kommün bukása után halálra ítélte a magyar bíróság, de orosz fogságban levő magyar tiszték ellenében kiadták a szovjetnek. A bíróság most azért ítélte el Bokányit, mert a rábizott hivatalos pénzből háromezer dollárt elcsikasztott. A hírt egyelőre fentartással közöljük.

— **Damaskus mellett régi római katonai térképet találtak.** Londonból jelentik: Damaskus mellett a múlt év óta ásásokat rendeznek. Angol lapok jelentése szerint a minap ásások közben egy római pajzsra akadtak. A pajzsban levő jelekből pontosan megállapítható, hogy a pajzs egy római legionáriusé volt és a III. századból való. A pajzsnál sokkal érdekesebb az a római katonai térkép, amelyet a pajzsral együtt találtak. A térkép egy körülbelül ötven centiméter hosszú és széles bőrlap, amelyen a Fekete-tenger, továbbá a Balkán, Románia és Déloroszország látható. A térképen görög és római felirások jelzik az egyes római katonai állomáshelyeket, amelyet kövezett utak kötnek össze. Egy ilyen ut például a mai Várnánál kezdődik, átvezet Mengalién egész Konstancáig. Egy másik ut Románián és Beszarábián át vezet a mai Szebasztopolig.

— **Halálos szerelmi dráma Budán.** Budapestről jelentik: A budai Hadnagy-utcában halálos kimenetelű szerelmi dráma játszódott le tegnap. Winter Vilmos nevű fiatalember a napokban megkérte Róth József aranyműves Margit nevű leányának kezét. Az apa a fiatalember kérését megtagadta. Winter Vilmos erre elkeseredésében a vasárnapi hétfőre virradó éjszakán megleste a leányt, aki a Hadnagy-utcában egy társasággal hazatartott. A fiatalember a leányt elhívta a társaságtól. Hirtelen revolvért rántott elő s a leányra lőtt, majd maga ellen fordította a fegyvert és kétszer elütötte. Winter kórházszállításkor meghalt, Róth Margit pedig sulyos, de nem életveszélyes sérüléssel a Rókusban fekszik.

* **Műtárgyak és régiségek kiállítása.** Mint értesülünk, az „Arta“ januári kiállítása folyó hó 18-ikán, vasárnap délelőtt tíz órakor nyílik meg, Cluj, Strada Avram Jancu 3. szám alatti kiállítási helyiségében. A mostani kiállítás, az eddigi bejelentett anyagról itélve, még az általános feltűnést keltett novemberi kiállításánál is impozánsabbnak ígérkezik.

— **Házasság.** Folyó hó 13-án Richter Jakab Cluj és Klein Mariska Galgón tartják egybekelési ünnepélyüket. (Minden külön értesítés helyett.)

Fischer Arankát (Tiszaujhely) eljegyezte dr. Weisz Jenő ügyvéd (Cluj). (Minden külön értesítés helyett.)

— **Aki csikorgó téiben kétszer uszta át a Dunát.** Ujvidékről jelentik: Rogulja Iván festékkereskedő, volt százados, arról ismeretes, hogy évek óta, télen-nyáron, a legdermesztőbb hidegben is nap-nap után megfürdik a Dunában és a fürdés után anélkül hogy megtörülközne, addig fut végig a parton, míg a teste meg nem szárad. Rogulja Iván szerdán délután négykor a standfürdőnél két fokos vízben a 750 méteres Dunát oda és vissza átvizta. A bravuros teljesítménynek sok nézője volt.

— **A Roboz-testvérek katolikus multjukra hivatkoznak a bíróság előtt.** Budapestről jelentik: A hazaárulással, lázadással és egy csomó más politikai deliktummal vádolt Roboz-fivérek bűnügyében ma a másodrendű vádlottat: Roboz Bélát hallgatta ki a bíróság. Roboz Béla a bíróság előtt elmondta, hogyan indította meg fivére a „Pesti Élet“ című lapot. Azután elmondja, hogy úgy ő, mint bátyja a legkatolikusabb multra tekinthetnek vissza. Bangha páternek a keresztény nemzeti eszme propagálásában mindig segédkezett nyújtottak. Roboz Imre Bangha páter ajánlatára került be az „Alkotmány“ című laphoz munkatársnak. A „Pesti Élet“ című lap megindítását Tószögi Freund meggyilkolása után határozták el. A lap ötezer példánnyal indult meg, de utána még tízezer kellett pótlólag nyomtatni. A lapot nagyon kapkodták s így nyolcvanezer koronát kerestek rajta.

— **Román keresztényszocialista párt alakult Nagyváradon.** Nagyváradról jelentik: Dr. Malaju Titus, balázsfalvi ügyvéd, tegnap Nagyváradra érkezett, ahol politikai vezetőférfiakkal tárgyalásokat kezdett egy román keresztény párt alakítása ügyében.

— **Londonon soha nem látott kód ül.** Londonból jelentik: A városban eddig még soha nem látott kód terül. A forgalom teljesen elakadt, a közlekedési járművek összeütközései folytán számos sulyos sebesülés történt. A déli grófságokban ezzel szemben verőfényes az időjárás.

* **Felhívás a nemes emberbarátokhoz.** Egy szegény, rokkant zsidóember járt szerkesztőségünkben, egyike a háború utáni idők szomorú áldozatainak, aki a háborúban megrokkantva, betegesen küzd a pusztító életbemaradásért. Éhesen, rongyosan, kimerülten még arra sem képes, hogy mindennapi betevőfalatját megkeresse. Az illető pedig hajdan jobb napokat látott, tisztességes kolozsvári kereskedő volt. A nemes érzésű, jótékony emberszivekhez azzal a kéréssel fordulunk, ne hagyják éhhalállal elpusztulni ezt a szerencsétlen embert. Kérjük a nemes emberbarátokat, hogy pénzbeli, vagy más adományokat juttassák el Breuer Vilmoshoz, Kolozsvár, Kánya-fűt 40. szám alá, vagy pedig az Uj Kelet szerkesztőségébe, mely az adományokat az illető címére eljuttatja.

Nagg harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkoztyukben és költőtarukban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

könyv

r. Posta
o prompt

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári kamara kereskedő-osztályának rendkívüli gyűlése

Vám információs irodát állít fel a kamara. Memorandumban kéri a záróra rendezését

(Cluj-Kolozsvár, január 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kereskedőosztálya szombaton délután rendkívüli gyűlést tartott. A gyűlésen, amelyet Pop Széver vezetett, különböző szövegeken lévő gazdasági kérdéseket tárgyaltak. Megállapítást nyert, hogy a pénzkris, mint azt az Uj Kelet is nemrégiben jelentette, lényegesen enyhült, mert a gyakori kényszerregezesek bizalmatlanná tették a közönséget a privát kihelyezések iránt, miáltal emelkedtek a bankbetétek, úgy hogy ezáltal kedvezően alakulhatott a kereskedők hiteligenyeinek kielégítése.

A szállítási mizériák

megszüntetésére elhatározta a gyűlés, hogy a kamara útján illetékes helyen interveniálni fog az irányban, hogy a CFR. minél előbb valósítsa meg a rövid szállítási terminus bevezetését.

A Vadul Comercial

kérdésében csatlakozott a gyűlés a bukaresti kamarának ez ügyben elfoglalt álláspontjához, de annak olyirányú módosítását tartja szükségesnek, hogy ha a háztulajdonos a törvény életbelépése előtt egy évvel vett házat és annak valamelyik üzletét igényeli, arra az üzletre a felmondás érvénye fennálljon. E nagyfontosságú kérdések megtárgyalása után

a vámügyek terén mutatkozó anomáliákkal

A regátbéli posztógyárak áremelése.

Bukarestből jelentik: A regátbéli nagy posztógyárak gyártmányaik árát mintegy 10-15 százalékkal felemelni kívánják. Az újév előtt feladott rendelésekre még a régi árak vannak érvényben, de az ezt követő időszakra feladott rendeléseknél már megfelelő felárat hoznak számításba.

A mai valutapiac

A mai napi napon üzletlenn volt a devizapiac. Lényegesebb kereslet csak az angol font iránt mutatkozott. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 364-00-366-00, magyar korona 375-380, cseh korona 5-85-5-88, francia frank 10-50-10-60, svájci frank 37-75-37-82, dollár 195-196, angol font 935-940, olasz lira 8-25-8-30.

Valutapiac január 12-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1047-00, Berlin —, London 936-00, Newyork 194-00, Róma 822-00, Zürich 37-90, Bécs 27-50, Prága 585.

Bukarest. Valuták: Napoleon 725-00, márka 44-00, leva 130, török lira 100, font sterling 920, francia frank 10-80, svájci frank 37-00, olasz lira 810, drachma 310-00, dinár 300-00, dollár 191-00, lengyel marka 35-00, osztrák korona 28-00, magyar korona 26-00, cseh korona 570.

Zürich. Nyitás-Zárlat: Berlin 122-50-122³/₈, Amsterdam 209-50-209-25, Newyork 518-00-519-00, London 2482-50-2486-25, Páris 2775-00-2780-00, Milánó 2173-50-2180-00, Prága 1575-00-1560-00, Budapest 71-75-71-75, Belgrád 895-00-860-00, Bukarest 265-00-265-00, Varsó 100-00-100-00, Bécs 73-73-00.

Párisi tőzsde: Bukarest 960-00, Zürich 360-50.

Az élelmiszerüzletek vasárnapi zárórája. A Sfatul Negusturesc kolozsvári vezetősége a napokban küldöttséget meneszt Muresan prefektushoz az élelmiszerüzletek vasárnapi zárórája ügyében. A küldöttség kéri fogja a megye prefektusát, szüntesse meg azt az egyoldali rendelkezést, amely szerint csak a külvárosi élelmiszer- és szatócüzletek nyithatnak vasárnap és e kérdést rendezze egységesen.

foglalkozott a gyűlés. Ez ügyben elhatározta a kamara, hogy szállítási információs irodát létesít, amely iroda állandóan tájékoztassa a kamara tagjait az új vámrendelkezésekről és általában a vámügyekkel kapcsolatosan a legteljesebb információt nyújtsa a tagjainak.

A kényszerregezesek kérdésében

egy olyan mozgalom indítását határozta el, amely szerint a jövőben a kényszerregezesek során felajánlott kiegyezési kvóta ne lehessen kevesebb harmincöt-negyven százaléknál. Utasította a gyűlés a kamara vezetését, hogy a vagyonfelügyelők kinevezésének módosítását sürgesse meg, hogy a jövőben ne ügyvédek, hanem éppen a hitelezők és a kényszerregezeseket kéri cég érdekeire való tekintettel szakembereket nevezzen ki a bíróság. Ugyancsak sürgetni fogják az egyszázalékos forgalmi adó eltörlését is.

Ezután több indítvány hangzott el az irányban, hogy a zárórák, de különösen a kereskedők vasárnapi munkaszünetére vonatkozó jelenlegi ellentétes rendeleteket helyezték hatályon kívül és ezt a kérdést egységesen rendezzék. Ez ügyben a kormány elé fognak memorandumot terjeszteni. A kereskedők adóvallomásának szakszerű kiállítására utasította a gyűlés a vezetését, hogy a tagoknak álljon rendelkezésére és minden érvevontatkozó információt adjon meg.

A bánati gabonapiac árai.

Temesvárról jelentik: A temesvári gabonapiacra a következő árak alakultak ki: Bányási buza 1070, regáti buza egyáltalán nincs, tengeri 470, zab 580, rozs 770, takarmányárpa 680 lej métermázsánként ab temesvári állomás. A piac teljesen üzletlenn, a belföldi forgalom nagyon csekély, az export pedig teljesen szünetel, mert a buza és a liszt kivitele meg van tiltva, a tengerivel pedig a Bányás nem tudja felvenni a versenyt a többi exportáló államokkal a nagy kiviteli illetékek és a tulmagas beszerzési árak miatt.

A magyarországi forgalmi adó reformja.

Budapestről jelentik: Bud János pénzügyminiszter elnökletével az érdekképviseletek ankétát tartottak a forgalmi adó reformjáról. A hozzászólások után a miniszter hajlandónak nyilatkozott olyan megoldásra, mely az államháztartás egyensúlyának veszélyeztetése nélkül biztosítja a jelenlegi forgalmi adó káros hatásának kiküszöbölését a belföldi termelés és fogyasztás szempontjából.

A faipar válsága Jugoszláviában.

Belgrádból jelentik: Az erdőipar szanalásáról Belgrádban ma országos ankét kezdődik. Az ankétan az erdő- és faipar válságának megoldási módjait fogják megvitatni. Mint értesülünk, javasolni fogják a faipari vállalatok olcsó hitellel való ellátását, valamint a vasuti és vámtarifák leszállítását. A faexportot, amely az ország kivitelének jelentékeny hányadát képviseli (a kilencmilliárdnyi exportból a fakivitel több mint kétfélmilliárdot tesz ki), a dinár emelkedése súlyos válságba sodorta.

A Pálmai Sándor-cég kényszerregezesi ügye.

Ma tárgyalta a kolozsvári törvényszék a Pálmai Sándor-cég kényszerregezesi kérelmét. A tárgyaláson a hitelezők nagyrésze elfogadta a felajánlott 18 havi részletben fizetendő 50 százalékos egyezséget. Az ilyenformán elfogadott egyezségek összege mintegy három és félmillió lejt tesz ki, míg az el nem fogadott hitelezők követelése egymillió lej. A törvényszék a többség határozata alapján helyt adott a cég kényszerregezesi kérelmének.

Írdessen az Uj Keletben!

Modern ruhafestés, tisztítás GINK-nél, CLUJ

Estélgifrack-ingek, mellények, nyakkendők, zsebkendők legnagyobb választékban.

Gabriel PAPP Gábor

uridivatüzlet és fehérműtiszta
Cluj, Piața Unirii No 8. — Timisoara Cetate

Szerkesztői tizenetek

Zsidó vagyonszerzés

— Válassz 4837 sz. előfizetőnek —

Hogy a vagyonszerzés a zsidónak nem lelki kelleke és hogy nincs benne történelmi szükségesség, abban önnök igaza lehet. A zsidó ideálja („Mindenki a saját szülője és saját fiúja alatt”) a birtoklás körül összefügg a nyugalom és béke ideáljával. Ne adj — fohászkozik a zsolttáros istenhez — ne adj nekem szegénységet és gazdagságot, a szükséges kenyereket juttasd nekem.

Azonban a vagyonszerzés olykor akaratlanul is jön, vagyis szerencsés konjunkturák közbenjárásával és ilyen esetekben zsidó kötelesség a vagyon megtartása, bölcs felhasználása és az eszmeiség szolgálatába állítása. A nagy zsidó vagyonok ezekkel feldiszítve lépnek előtérbe. Eddig a zsidó kultúra és közéletiség céljait szolgálták, utabban az amerikai és európai zsidó gazdagság a helyi jótékonyág keretein túl a nép nagyobb és átfogóbb eszmeiségét szolgálják. Elvetni könnyelműen magunktól a vagyont, igenis bűn. Gondoljon a talmudbeli mondásra (Szanhedrin. 68a)

מנו של אדם חיב עליו כנפשו

Az ember pénze legyen drága számára, mint az élete: életünkre pedig ügyelnünk kell, a zsidó vallás: az élet igénye, a zsidó történelem: az élet fölfelé való lendülete. Egy másik talmudi midrás (Peszachim 119b) szerint „a pénz talpra állíthatja az embert.” Aminek értelme, hogy önállóságunkhoz, szabadságunkhoz, emberi méltóságunk megértéséhez szükségünk van pénzre, aminek haszontalan tekozlása, igenis bűn.

A szerencsejáték zsidó felfogás szerint nemcsak bűn, hanem megvetendő cselekedet. A kockajátékos tanuvallomását — mondja a Talmud — nem szabad bíróságok előtt igénybe venni. Aminthogy sok megvetendő van abban, ha valaki leül az asztalhoz, azzal a burkolt szándékkal, hogy a másikat kifosztja. Ezt a fosztogatási szándékot nem szentesíti az, hogy a játékos kockázatot. Maga az ilyen módon való kockázat is bűn a zsidó tanítások szerint. Vagyont szerezni: munkával, ésszel és tehetséggel van csak megengedve. Erre írott törvény nincs, de hagyományunk és történetünk szelleme diktálja ezt. (sz. i.)

T. E. Borolt. Verse tele van lendülettel, de a formai készség fogyatékosai miatt közlésre még nem alkalmas.

Pénztárnoknő. A törvényes határidő február elseje. Eddig az időpontig vonja be a Banca Nationala az egy- és kétejes papírpénzjegyeket.

S. W. Barlad. Megirtuk több ízben, hogy palesztinai ügyek körül legalaposabban a Palesztina-hivatal tájékoztat (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.). A hivatal azonban csak a hozzá levélben fordulónak ad fölvilágosítást.

Jesiva, Margitta. Egyelőre vizsgálati fogságban van. A főtárgyalás az ügyben még nincs kitűzve.

Sch. S. Carei-Mari. 1. A zsolttárok fordítását csak akkor kezdje meg, ha akár tudományos, akár nyelvművészeti tekintetben új szempontokat tud produkálni. De ebben az esetben is be kell várnia a jobb időket, amikor érdemes lesz könyvben kiadni a fordításokat. 2. Juda Halévy költeményeit az Uj Kelet könyvosztálya be tudja szerezni. 3. Nem fog sokáig késni. Új köntösben, friss tartalommal legközelebb meg fog jelenni. 4. Szó van egy iskolatelep létesítéséről, de egyelőre akadályok merültek föl.

W. M. Borgóprund. Elég a vizum. Beutazási engedély nem kell. A kiadóhivatal megállapítása szerint ügye rendben van.

P. B. Sighet. Budapest és a Schimmelpfeng iroda ad tájékoztatást. Közelebbi cím fölösleges.

J. Ch. S. Sätmar. Első kérdésére a könyvosztály fog felelni. Az italmérsi új tranzakciók szünetelnek. Forduljon ügyvédhez.

H. B. Pecica. Csak abban az esetben juthat ki, ha onnan szabályszerű beutazási engedélye van.

Leguja

Nürnberg

A góloka ták. A me végig, a kedvenc a óriási botr pártatlanul yát elhagy pen egy r rosszhiszem németek va rugnak Tra kot produk half volt. A a prágai D 1:0-re vert német bajn

Cremona

Az FTC sze elleni győze és Pataki.

Solinger

1:0. A né nusiott, a F nyen gyöz.

Spanyol

szabonból tá csapatot, a eredményes Szevillába, B Kanári-sziget csapatot újév külön kihallg pás szereplési

A turázó

statisztikája csapatok eddi tetlenül játsz vedtek. Gólar

Bécsiered

(0-0). A V Admira-WAC

A Haggib

dekeltek, hog légium tornater

Hirek a K

oszlásáról. A következő sorok tett tornaszgárda folytán elhatároz és Andrassy G

désük még szebb tateába lép at. Komoly és mind

vezetőségét és a tornaszakosztályb

hogy az új keret eddiginél is nagy

Vaskere
gyártó anyol

Közpon

Fiók

zenetek

erzés
önknek —
dónak nem lelki
örténelmi szük-
a lehet. A zsidó
ője és saját füge-
sszefügg a nyu-
adj — fohászko-
adj nekem sze-
ükséges kenyere-

nykor akaratlanul
nktrák közben-
zsidó kötelesség
fólhasználása és
lítása. A nagy
zítve lépnek elő-
s közjótékonyág
z amerikai és
lyi jótékonyág
és átfogóbb esz-
anyelmaően ma-
Gondoljon a
in 68a)

számára, mint
velünk kell, a
a zsidó történe-
lete. Egy másik
(19b) szerint „a
et. Aminek ér-
szabadságunkhoz,
hez szükségünk
talan tekozlása,

ógás szerint nem-
ő eselekedet. A
— mondja a Tal-
előtt igénybe
endő van abban,
azzal a burkolt
kifosztja. Ezt a
entesíti az, hogy
ilyen módon való
sok szerint. Va-
szel és tehetség-
re írott törvény
örténetünk szel-
(sz. i.)

n lendülettel, de
miatt közlésre még

s határ 15 február
be a Banca Natio-
zjegyeket,
b ízben, hogy pa-
oban a Palesztina-
Regele Ferdinand
a hozzá levélben

izsgálati fogságban
ég nincs kitűzve.
soltárok fordítását
tudományos, akár
szempontokat tud
is be kell várnia
lesz könyvben ki-
lévy költeményeit
adja szerezni. 3.
sben, friss tartani.
4. Szó van
yelőre akadályok

vizum. Beutazási
al megállapítása

a Schimmelpfeng
im főlöseges.

rdésére a könyv-
uj tranzakciók

z esetben juthat
si engedélye van.

Llaga
3022.

nemüek
lösség mellett.

árak!

Csomagoló papirosért
barna 63/96 cm. 42 kg
telefonáljon Cluj 225-nek!
Ferencz Mendel
Külföldi, elsőrendű
minőség, olcsó!
Str. F. David 16.

SPORT

Legujabb külföldi eredmények
Nürnberg. MTK—FC Nürnberg 4:2 (2:0).
A gólokat Opatá, Molnár és Jenny (2) rugták. A mérkőzést 15 ezer főnyi tömeg nézte végig, amely amikor az MTK 4:0-ra veretett kedvenc csapatának nagyarányú vereséget látva, óriási botrányt okozott. Ennek hatása alatt a pártatlanul ítélkező Bauwens kölni bíró a pályát elhagyta. Helyébe a második félidő közepén egy nürnbergi bíró állott be, aki teljes rosszhiszeműséggel bíraskodott, úgy hogy a németek vad játék közben két ofsziót gólt rugognak Traeg révén. Az MTK nagyszerű játékot produkált. A csapat lelke Kleber center-half volt. A győzelem annál értékesebb, mert a prágai DFC, amely a Footballklub Barcelonát 1:0-re verte meg, 1:1 arányban mérkőzött a német bajnokcsapattal.

Cremona. FTC—FC Cremona 2:0 (0:0).
Az FTC szép győzelmével beigazolta a Modena elleni győzelmének realitását. Gólrugók Kohut és Pataki.

Solingen. KAC—Footballklub 95 (Solingen) 1:0. A német csapat szokatlan ellenállást tanúsított, a KAC azonban Ölyvedi góljával könnyen győz.

Spanyolországba hívták a SzAK-ot. Liszabonból táviratozzák: A kiváló vidéki magyar csapatot, a szombathelyi SzAK-ot portugáliai eredményes szerepléséért meghívták Madridba, Szevillába, Barcelonába, Portóba, Madeirába, Kanári-szigetekre, sőt júliusra Braziliába is. A csapatot újévkor a portugál köztársasági elnök külön kihallgatáson fogadta és gratulált pompás szereplésükért.

A turázó magyar csapatok eredmény-statisztikája. A külföldön turázó magyar csapatok eddig 25-ször győztek, hétszer eldöntetlenül játszottak és hatszor vereséget szenvedtek. Gólarányuk 95:43.

Bécsieredmények. Wacker—Vienna 2—1 (0—0). A Vienna veresége nagy szenzáció. Admira-WAC 4:0 (3:0).

A Haggibbor tornaszakosztálya értesíti az érdekelteket, hogy torna és birkózó órát a ref. kollégium tornatermében megkezdte. Beiratkozni ugyanott 6-tól fél 9-ig.

Hírek a KKSE tornaszakosztályának feloszlásáról. A KKSE országos hírnévre szert tett tornaszakosztálya, a vezetőség teljes nemtörődése folytán elhatározta, hogy Illésin kiváló tornatanár és Andrássy Gyula amatőrtrener vezetésével fejlődésük megszűnését szívesen látják az Univerzitatába lépni. Ismerte az egyetemi csapatnak komoly és minden sportteljesítményt értékelni tudó vezetőségét és a nagyszerű anyagot, ami a KKSE tornaszakosztályból rekrutálódik, remény van ahhoz, hogy az új keretekben Kolozsvár tornasportja az eddiginél is nagyobb lendületben fog fejlődni.

Vaskereskedők és gyárosok! Legjobb, legolcsóbb bevásárlási forrás: ruha-, beton- és fazonvas, mindennemű lemezek, fémek és félkész-gyáranyagok, gáz- és forrasztócsapok (Brevillier & Urban) műszaki cikkek stb. stb. En-gros.

L. NACHT Societate In nume colectiv

Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7,
Fiók ok: **CLUJ**, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.
Arad, Braşov, Galaţi, Oradea-Mare, Timisoara, Wien, Paris. — Táviratcím: METALNACHT.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Egy nagyhírű zsidó festő halála
Az elmúlt év december 27-én Párisban meghalt Leon Bakst festőművész, akiről kevesen tudták, hogy zsidó származású. 1868-ban született Péterváron, egy Spanyolországból Oroszországba származott zsidó családból. Már gyermekkorában kitérítettek, azonban mielőtt az orosz forradalom idején proklamálták a vallásszabadságot, Bakst azonnal visszatért ősei hitére és nem törődött azzal, hogy emiatt kellemetlenségei voltak, amennyiben megvonták tőle a pétervári művészeti akadémia ösztöndíját. Párisba ment, ahol három évig tanult. Visszatért Pétervárra, ahol azonban a szabadságot szerető művész nem találta otthonosnak magát és újból Párisba jött. Itt előbb színházi körök lettek figyelemre méltóak, amikor az orosz ballet számára kosztümöket és díszleteket tervezett. A tervezeteket kiállították és eredetiségükkel és végtelenül finom ízlésükkel a szakkörök figyelmét nem kerülhették el. Így hódította vissza a mellözött művészt a cári udvar is, amelytől megbízást kapott egy ballet teljes új megtervezésére. Ezek a díszletek sokban hozzájárultak az orosz balletnek Európában való nagy népszerűségéhez. Legnagyobb sikerét azonban D'Annunzio egyik darabjában, a Szent Sebastian-ban szereplő zsidó kosztümjeinek megtervezésével aratta. Később már annyira értékelték műveit, hogy vázlatáért is nagy összegeket fizettek. Maga a francia állam is több vázlatot vásárolt a művésztől. A Louvre tizenhat Bakst-féle képnak a birtokában van. Londonban a zsidó művészről monumentális életrajz jelent meg műveinek értékes reprodukcióival. Az angol kormány és Amerika is az állami muzeumok számára több képet vásárolt Baksttól, aki nagy művészi tekintélyre és gazdagságra mellett is egyszerű ember maradt, támogatója Oroszországból menekült művésztársainak. Önéletrajz maradt róla, amelyben büszkén említi zsidó származását, amelyet visszavezetett Dávid királyig.

Színházi iroda közleménye

Párisi lány. Pénteken este nagyon érdekes operette premiére lesz a Magyar Színházban. A párisi színház tavalyi évadjának s a budapesti színház ez évadjának egyik legnagyobb sikere, a Párisi Lány című új francia operette fog bemutatásra kerülni, igen gondos előkészületek után a Bródy Miklós dirigálása mellett s elsőrangú szereposztásban. Párisban 300-szor. Budapesten 100-szor adták egyfolytában a Párisi Lányt, a mely szellemes és mulatságos zenéjével éppen úgy, mint fűbenjáró finom zenéjével mindenütt magával ragadta a közönséget. Szombaton este másodszor adják a Párisi Lányt. A szombati előadás kivételesen fél 8 kor kezdődik. Vasárnap este 8-kor szintén a Párisi Lányt adják. A főszerepeket minden előadáson Zöldhelyi Anna, Neményi Líli, Erényi Böske, Miklósy Margit, Fratta Géza, Bányász István, Leóvey Leó játssza.

Magyar Színház heti műsora

Kedd: A nótás kapitány (10-adszor, béreltszűnetben, premie helyárrakkal. Sorozat 21)
Szerda: Nagyherceg és a pincér (3-adszor, reneszans helyárrakkal, napi bérlet 55 szám A, sorozat 23)
Csütörtök: A nótás kapitány (11-edszer, béreltszűnetben, premierhelyárrakkal, sorozat 23)
Péntek: A párisi lány (Op rettetudomány először, premierbérlet 33 szám, premierhelyárrakkal, sorozatszám 24)
Szombat d. u. fél 4 kor: Méze-kalács Ifjúsági előadás mérsékelt helyárrakkal, előadó Kende János, sorozat 25)
Szombat este fél 8 óraker: A párisi lány (Operette-ujdonság 2-odszer, rondes helyárrakkal, napibérlet 56 szám B, sorozat 26)
Szombat este fél 11-kor: Ki babája vagyok én? (Francia bohózat-ujdonság először, béreltszűnetben, premierhelyárrakkal, a premier-bérlet elővételi jogát bérelt helyákra kedd délig fentartja a pénztár, sorozat 27)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Nótáskapitány (12-edszer, esti helyárrakkal, elővételi díj nélkül, sorozat 28)
Vasárnap este 8-kor: A párisi lány (Operette-ujdonság 3-adszor, premierhelyárrakkal, napibérlet 57 szám A, sorozat 29)

MOZGÓK MŰSORA

Select Mozgó. Kedd, január 13. Premier.
Asszonyok. Monumentális megható dráma 10 felvonásban. Főszerepben France Ohelia és Severin Mars.

Urania Mozgó. Kedd, január 13. Premier.
Szerelm és bán Szentáldos bűnügyi dráma 6 felvonásban. Főszerepben Betty Compson.

Apollo-Mozgó. Kedd, január 13. Premier.
Földutatti Páris. Egy sorsdöntő ifjú története, 6 felvonásban, Eagea Sue regénye után. Főszerepben Eva Evi.

NYILTTÉR

rovatban közölték a szerkesztőség szemel-
nemű felelősséget nem vállal

Aldozatokkal szerzett műtermem egy ezredes elrekvált és a bon felmutatása után 4 nappal, karhatalommal kitétt.
Xantopol ügyvéd urnak hála, ma végérvényesen benn vagyok szép helyiségeimben és ernyedetlen fáradozásaiért ezuton is köszönetet mondok.

Gárdi Imre, fényképész
Saguna-utca 20.,
volt Marschalkó-ház

A szalon legszebb díszé egy
Kissling-csillár!
Román csillár- és bronzárnyár, Timisoara.

Főuri és más magánbirtokból származó
műtárgyak és régiségek
1925. január 16-án megnyitó kiállítására előadási meg-
bizásokat csak 1925. január 15-ig rész fel az „Arta” Cluj, Strada Avram Jancu 3 (Petőfi-u.)

VELMA SUCHARD
CSOKOLÁDÉKÜLÖNLEGESSÉG.

Double raglanok
férfi- és fiuruhák
M. Neumann
Még nál Cluj, Piata Unirii 14.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 5 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény

Veszek jó karban levő írógépet. Cim a kiadóban.

Volt önálló fűszerkereskedő utazói állást elfogad Románia területén fűszer és ital szakmában. Nagy Péter, Dej. 8407

Eladó szép üzletberendezés. Megtekinthető a kiadóban.

Keresek megvételre egy használt, üzemképes, jó állapotban levő dupla hasító keretet (Spelt. attent). Cim: Sener sieb Jecó, Mercures-Ciuc. 8422

Több üzlethelyiség kiadó. Biró, Calca Regele Ferdinand 33. 8423

1-2 zsidó fiatal-mber különbejárata szobát esetleg ko-ztál kaphat, cim a kiadóban. 8419

Egy asszony, ki a rituális konyha vezetésében jártas, szakácsnőnek felvételt, bejáró is lehet. Cim a kiadóban. 8419

Arjók mindenütt a felhívulataian Valóságos gyönyörűség, Svéd acélezüsttel keverve. Darabja 8 lej. spout: Bukarest, Str. Bonici 1. Rudolf Mosse No 100

Különbejárata batorozott szobát keres fiatal házaspár, esetleg teljes ellátással. Ajánlatokat „Zentrum” jelige akart a biadóhivatal békéünk. 8416

Név-jegyeket,

születési, eljegyzési, esküvői kártyákat és mindenféle mulatsági meghívókat legszebb kivitelben készít a

Kadima-nyomda Cluj

Uri, női divat, rövid-kötőtáru, játékok, pipere-és kézimunka cikkekben jártas segéd állását változtatná. Szíves megkereséseket „Arva fia” jelgén a kiadó továbbít. 8413

Kiadó

Bucaresti centrumában

gyárhelyisége

380 m², főemeleten 239 m² első emeleten mellette lakások több szobával, 220 m² terjedelemben. Közlekedbit: Bucaresti, Calea Noşilor 247.

Sörlefejtő készülék

4 és 6 csapos,

valamint ezek alkatrészei állandóan kaphatók a

Banca Industrială și Comercială-nal CLUJ, Strada Gen. Neulcea No 2. Renner-palota

Kérjen árjegyzéket

Publicațiune de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în ziua de 16 ianuarie 1925 la ora 9 a. m. se va vinde prin licitație publică în sarcina și riscul cumpărătorului intarziat Mihail Carol din Targu-Mures, un vagon fasole alba la fața locului în comuna Glod la Isac Vasile pentru bani gata.

Prețul de strigare este suma de 39,250 lej. Marfa se va vinde și sub prețul de strigare. Vadiu 9000 lej. Marfa va fi transportată pentru prețul de cumpărare la gara Glod și încercată în vagonul cumpărătorului.

Celelalte condițiune se găsesc în biroul meu. Dej, la 10 ianuarie 1925.

Dr. Mauriliu Lebovits
advocat

Naponta frissen vágott liba

érkezik Lebovics Béla húscsarnokába, Cluj, Malor-utca 8. — Frissen szűrt libaszir és zsírak való mindig kapható. 1 Rador 2422

Jönnek a hideg és a nedves napok

Ezek és ezek panaszkodnak meghűlésről, nátháról és reumatikus fájdalmaikról. A mi elektromos

házi fényfürdők

a legjobb oltalom mindezek ellen. Izasztó hatása van, a szívet nem támadja meg s ezért különösen jó hatású az anyagcsere zavarainál. Minden elektromos vezetékbe bekapcsolható.

Kapható: SIEMENS és HALSKE művek

Ára: 3600 lej
Kérje prospektusunkat.

gyártmányainak elárulójánál, Cluj, Piata Cuza Voda No 15. Román Villamosági Társaság, Siemens-Schuckert R.T. Gyógyáram osztály Rador No 2418

DÉRI LAJOS szücsmester

Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Dusan felszerelt raktárában az idő előrehaladottsága miatt

mélyen leszállított árak!

Lloyd 2939

„Hajó”
védjegyü

TEA

Rador 2438

illata és ize felülmulhatatlan.

A három legjobb minőség: 74 — 220 — 55 szám

Iroda és lerakat: „CORABIA” S. A. R.
Bukarest, Strada Matel Millo 8.

Telefon 12-29. „Rador” No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Cal. Reg. Ferdinand No 2.

Szővet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel, bétésárak és paplan nagyraktáru.

Szerkesztősé hivatal és Cluj-Kolozsvá L. Pop. (Brass

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal 2s. N. Sz.

A kéziratok szerkesztőség zendők. Kéziratunk v

1925 január

Miért fi

te ke cik As

A párisi deklórással sulyosan meg egész világnak ezuttal olyan folyamán bizrelni, hogy tartozások alféle manóvervállára áthárít a diplomatakn renciának ezt a valóság mutat.

Az angol mindeztideig a telkednie, ha naivsága fölött helyzetet, hogy kötelezettségel abból a jövő többiek neki talma a jó lel párisi konferen hogy a követményt adjon f adósaitól vala kamatok fizeté pedig a kamat lehet majd tétel brit rész kell. Volt egy kormány nem de Mr. Baldwin rikával általa hogy a brit k minden egyezn

Hogy a k tányolni lehess mutatást, amel tári kancellár országok háború társairól. Eszeri egy lakosra fe hárukt:

Anglia 3 fon
Franciaország 3 fon
Amerika 1 fon
Olaszország 2 fon
Németország 1 fon
Kana 3 fon

Ausztrália:
Államszöv. 3 fon
Önálló áll. 1 fon

Délfrika:
Unió 1 fon
Tartom. 0 fon
Ujzélánd 6 fon

Meg kell jegyezni, hogy egyes országokban csakis tendő adókat jaban az egyes adóösszeget. E tatása alkalmával kódó szót mond ben. Szerinte ne hogy különbsége jöléte, financiai dasági struktura mérlegetések mel